

Κείμενο ομιλίας ΥΠΕΞ κας Ντ. Μπακογιάννη
στο διεθνές συνέδριο του ΕΛΙΑΜΕΠ (24.11.06)

Αθήνα, 29 Νοεμβρίου 2006

Εξοχότατοι,

Εκλεκτοί καλεσμένοι,

Κυρίες και κύριοι,

Θα ήθελα να σας καλωσορίσω θερμά στην Αθήνα.

Θα ήθελα επίσης να συγχαρώ το ΕΛΙΑΜΕΠ για την οργάνωση του διεθνούς αυτού συνεδρίου. Το ΕΛΙΑΜΕΠ όπως γνωρίζετε έχει μακρά ιστορία αντικειμενικής και εις βάθος ανάλυσης της εξωτερικής πολιτικής και των διεθνών σχέσεων.

Ο τόπος και ο χρόνος της συνάντησης αυτής δεν θα μπορούσε να είναι πιο επίκαιροι: η κατάσταση στην Μέση Ανατολή είναι κρίσιμη και ελλοχεύει ακόμη μεγαλύτερους κινδύνους για το μέλλον.

Θα επικεντρώσω την ομιλία μου σήμερα στην κατάσταση στην Μέση Ανατολή. Υφίστανται προβλήματα και προοπτικές για ολόκληρη την περιοχή της Μεσογείου. Ωστόσο, η κατάσταση στην Μέση Ανατολή απαιτεί εκ νέου την άμεση και επείγουσα προσοχή μας.

Γνωρίζω ότι οι συμμετέχοντες στο συνέδριο αυτό, που προέρχονται από κλιμάκια τόσο εκλεκτά όσο και εξειδικευμένα, θα αδράξουν την ευκαιρία που τους προσφέρεται με το συνέδριο αυτό, προκειμένου να συζητήσουν άλλα ζητήματα που αφορούν ολόκληρη την Μεσόγειο. Είμαι σίγουρη ότι θα αντλήσουν συμπεράσματα και θα υποβάλλουν συστάσεις, χρήσιμες για όλους τους εμπλεκόμενους διεθνείς φορείς.

Κυρίες και κύριοι,

Η Ελλάδα είναι μια ευρωπαϊκή χώρα που ιστορικά, πολιτισμικά, πολιτικά και γεωγραφικά βρίσκεται εγγύτερα στη Μέση Ανατολή και τον κόσμο της Μεσογείου, εν γένει. Οι Έλληνες ίδρυσαν ορισμένες από τις κύριες πόλεις τους γύρω από την ιστορική αυτή θάλασσα, ήδη από τον 8ο αιώνα π.Χ. Δημιούργησαν έναν πολιτισμό, τα κύρια στοιχεία του οποίου αποτελούν τη βάση των σύγχρονων δημοκρατικών κοινωνιών. Συνέβαλλαν στη διαμόρφωση του πρώτου πολυπολιτισμικού Μεσογειακού μορφώματος κατά τους Ελληνιστικούς χρόνους.

Ήταν επομένως οι πρώτοι που ήρθαν σε στενή επαφή με τον Αραβικό κόσμο. Αυτή η επαφή ξεκίνησε ως αντιπαράθεση, αλλά σύντομα ο Αραβικός κόσμος και η Μεσαιωνική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία υπό Ελληνική ηγεσία κατέληξαν να έχουν μεταξύ τους έναν βαθύ διαπολιτισμικό διάλογο και μια βαθιά κατανόηση.

Όσοι μιλούν για «σύγκρουση των πολιτισμών» σήμερα, πρέπει να ενθυμηθούν μια απλή αλήθεια: ο Αραβικός πολιτισμός έφτασε σε μεγάλα ύψη. Και οι Άραβες διανοούμενοι ήταν από τους κύριους παράγοντες της διάδοσης της ελληνικής σκέψης και φιλοσοφίας, μέσω της Ισπανίας στη δυτική Ευρώπη.

Είναι πράγματι κρίμα που σήμερα, σχεδόν μια χιλιετία μετά, αναζητούμε εκ νέου μια τέτοια σύνθεση.

Γεωγραφικά επίσης, η χώρα μας είναι εγγύτερα προς την Μέση Ανατολή, καθώς βρίσκεται στο σταυροδρόμι μεταξύ τριών ηπείρων. Οι ελληνικές ακτές αποτελούν το ένα τρίτο ολόκληρης της ακτογραμμής της Μεσογείου. Η ελληνικής ιδιοκτησίας εμπορική ναυσιπλοΐα είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο και μεταφέρει σχεδόν 30% των παγκόσμιων θαλάσσιων εμπορικών συναλλαγών.

Κατά την πρόσφατη κρίση στο Λίβανο, η χώρα μας βοήθησε στην εκκένωση υπηκόων από 28 χώρες. Η Κύπρος επίσης απέδειξε το ρόλο της ως ανεκτίμητη βάση για την αντιμετώπιση αυτής της σοβαρής ανθρωπιστικής κρίσης.

Κυρίες και κύριοι,

Η Μέση Ανατολή βρίσκεται εκ νέου σε κρίσιμη κατάσταση. Αυτό μπορεί ωστόσο να οφείλεται, όπως το έθεσε ένας Ισραηλινός διπλωμάτης, στο γεγονός ότι: «...οι κυβερνήσεις έχουν σήμερα απορρίψει προτάσεις, τις οποίες προσδοκούν αύριο...». Εν πάση περιπτώσει, και ίσως εξαιτίας της απόρριψης ορισμένων λογικών προτάσεων στο παρελθόν, η κατάσταση σήμερα είναι κρίσιμη κυρίως σε τέσσερα μέτωπα.

Πρώτον, είμαστε μόλις μερικούς μήνες μετά τον πόλεμο στο Λίβανο μεταξύ της Χεζμπολλάχ και του Ισραήλ. Η εφαρμογή του Ψηφίσματος 1701 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Ωστόσο, δεν αρκεί για να καλύψει μελλοντικές ανάγκες. Ο Λίβανος φαίνεται να βυθίζεται ήδη σε μια νέα κρίση. Θα πρέπει να κάνουμε ότι είναι δυνατόν προκειμένου να αποτραπεί μια κλιμάκωση της κρίσης.

Δεύτερον, το Παλαιστινιακό ζήτημα βρίσκεται και πάλι σε ένα σταυροδρόμι. Τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και το Ισραήλ, απογοητευμένοι από το παρελθόν προσεγγίζουν με επιφυλακτικότητα οποιαδήποτε νέα πρωτοβουλία. Η Παλαιστινιακή Αρχή, από πλευράς της, έχει καθυστερήσει σημαντικά στον σχηματισμό μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Μόνον μια τέτοια κυβέρνηση θα μπορούσε να αποτελέσει έναν αξιόπιστο συνομιλητή στις διαπραγματεύσεις.

Τρίτον, η αστάθεια στο Ιράκ παραμένει. Η ύπαρξη μιας εκλεγμένης κυβέρνησης δεν έχει, δυστυχώς, οδηγήσει σε μια αλλαγή της κατάστασης επί του εδάφους.

Τέλος, το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν αποτελεί άλλο ένα μείζον μέλημα.

Καμία λύση δεν διαφαίνεται στον ορίζοντα. Πράγματι, κατά την άποψη της Ελλάδας, το ιρανικό ζήτημα θα πρέπει να αναθεωρηθεί εξαρχής. Το Ιράν είναι μια μεγάλη χώρα και δεδομένης της κατάστασης στο Ιράκ όσο και στο Αφγανιστάν, η γεωστρατηγική του θέση έχει σημαντικά ενισχυθεί. Όπως γνωρίζετε, η Ελλάδα διατηρεί μια σχέση 2.600 ετών με το Ιράν, με αποτέλεσμα οι δύο λαοί να σέβονται και εκτιμούν βαθύτατα ο ένας τον άλλο. Η Ελλάδα όταν δηλώνει ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί μακροπρόθεσμη σταθερότητα στην περιοχή, χωρίς να συμπεριληφθεί το Ιράν στην όλη διαδικασία, μιλάει με βάση την μακρά ιστορική εμπειρία της.

Κυρίες και κύριοι,

Αποτελεί ακράδαντη πεποίθησή μου ότι όλα τα ζητήματα στην Μέση Ανατολή αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, μέχρι το Αφγανιστάν, είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους.

Έχω ήδη αναφέρει την ενισχυμένη σημασία του Ιράν στον απόηχο των πολέμων τόσο στο Ιράκ, όσο και στο Αφγανιστάν.

Ωστόσο, όλοι οι δρώντες στην περιοχή επηρεάζουν ο ένας τον άλλο. Ο Λίβανος από το Ισραήλ, τους Παλαιστίνιους, τη Συρία, τη Χεζμπολλάχ και, εμμέσως από το Ιράν. Το Ιράκ, μεταξύ άλλων από τη Συρία, την Τουρκία και το Ιράν. Και ούτω καθεξής. Εν ολίγοις: στη Μέση Ανατολή, δεν υπάρχει κανένας τρόπος οριστικής επίλυσης ενός ζητήματος, αγνοώντας τα υπόλοιπα. Για τον λόγο αυτό χρειαζόμαστε μια ολοκληρωμένη στρατηγική προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τη Μέση Ανατολή ως σύνολο. Μια τέτοια στρατηγική θα εντάσσει/συμπεριλαμβάνει απαραίτητως όλους τους παίκτες της περιοχής, καθώς επίσης και τη διεθνή κοινότητα.

Κυρίες και κύριοι,

Θα ήθελα τώρα να θίξω καθένα από τα τέσσερα αυτά ζητήματα κάπως εκτενέστερα. Δεδομένων των ανησυχητικών εξελίξεων στο Λίβανο, θα ξεκινήσω με το τετράγωνο που αποτελείται από το Λίβανο, τη Συρία, τη Χεζμπολλάχ και το Ισραήλ.

Από το βήμα αυτό, θα ήθελα επίσης να καταδικάσω, όπως όλοι μας, είμαι σίγουρη, τη φριχτή δολοφονία του Υπουργού Τζεμαγιέλ. Θα ήθελα επίσης να μεταδώσω τα θερμά συλλυπητήρια εκ μέρους της Ελληνικής κυβέρνησης και του λαού της Ελλάδας προς τον λαό και την κυβέρνηση του Λιβάνου.

Ωστόσο, τέτοιες φριχτές πράξεις βίας, αντί να μας αποκαρδιώνουν, θα πρέπει να μας δίνουν ατσαλένια θέληση, προκειμένου να εργαστούμε με νέα αποφασιστικότητα για μια συνολική διευθέτηση των προβλημάτων που ταλανίζουν τη χώρα του Λιβάνου.

Η διεθνής κοινότητα, κυρίες και κύριοι, δεν μπορεί να ανεχθεί μια αποτυχία στο Λίβανο. Ο Λίβανος ήταν και μπορεί να ξαναγίνει ένας φάρος στη Μέση Ανατολή: ένα παράδειγμα ειρηνικής, ευήμερης και δημοκρατικής συμβίωσης πολιτισμών και θρησκειών.

Μπορούμε να αντλήσουμε δύναμη από την ανθεκτικότητα του ίδιου του λαού του Λιβάνου.

Πράγματι, πρέπει να παραδεχτούμε ότι η εφαρμογή του ψηφίσματος 1701 πραγματοποιείται επιτυχώς. Ελπίζω ότι τόσο το Ισραήλ όσο και η Χεζμπολλάχ θα καταλάβουν την ματαιότητα της συνέχισης του πολέμου. Εντούτοις, η διεθνής κοινότητα θα πρέπει, από την πλευρά της να καταλάβει ότι το ψήφισμα αυτό είναι προσωρινό. Δεν αποτελεί το σωστό εργαλείο για την επίτευξη μιας βιώσιμης επίλυσης του προβλήματος.

Συνεπώς, πιστεύω ότι πρέπει να επιμείνουμε:

- στην ενίσχυση του κράτους του Λιβάνου και της κυβέρνησης του Πρωθυπουργού Σινιόρα. Το κράτος του Λιβάνου πρέπει να είναι το μόνο υπεύθυνο για την εδαφική ακεραιότητα του Λιβάνου,
- στην παροχή επαρκούς και συνεχούς βοήθειας για την ανοικοδόμηση και την οικονομική ανάκαμψη,
- στην άρση των πιθανών παραγόντων έντασης, μέσω π.χ. της επιστροφής των Ισραηλινών αιχμαλώτων και την ανταλλαγή κρατουμένων ή μέσω εκκλήσεων προς αποφυγή παραβιάσεων της κυριαρχίας στην περιοχή ή τέλος, σε επόμενο στάδιο μέσω της επίλυσης του ζητήματος των αγροκτημάτων Σεμπάα.
- Και η ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ της Συρίας, του Λιβάνου και του Ισραήλ. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της διεξαγωγής παράλληλων συζητήσεων προς εξεύρεση μιας συνολικής διευθέτησης, υπό την επίβλεψη του Κουαρτέτου. Μια τέτοια διευθέτηση θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει σημαντικά στην επίλυση του Παλαιστινιακού ζητήματος, δίνοντας τόσο ψυχολογική όσο και πραγματική ώθηση προς την επίτευξη του σκοπού αυτού.

Στο πλαίσιο αυτό, χρειάζεται να πω μερικά λόγια για τη Συρία.

Δεν πρέπει να φεισθούμε προσπαθειών, προκειμένου να επιτύχουμε τη συμμετοχή της Συρίας. Η περίπτωση της Λιβύης, η οποία μετά από χρόνια κυρώσεων και συνεχών εμπάργκο βγήκε από την απομόνωσή της και έχει εξελιχθεί σε ένα αξιόπιστο συνεργάτη για την ΕΕ και τις ΗΠΑ, είναι ένα εξαιρετικό παράδειγμα.

Πιστεύω ότι η ΕΕ, όπως και ο Αραβικός κόσμος, είναι πρόθυμη να συμπεριλάβει τη Συρία. Ωστόσο, ένα πράγμα είναι ξεκάθαρο: «χρειάζονται δύο για να χορέψουν ταγκό». Γι' αυτό η Συρία πρέπει να δείξει τις προθέσεις της. Για παράδειγμα, η συμβολή της στο σχηματισμό της νέας Παλαιστινιακής κυβέρνησης εθνικής ενότητας, θα ήταν το πιο εποικοδομητικό μήνυμα.

Κυρίες και κύριοι,

Ερχόμενη τώρα στο Παλαιστινιακό ζήτημα, πρέπει να τονίσω ότι πρέπει να αποφύγουμε τη στασιμότητα πάση θυσία.

Νιώθω ότι, προς το παρόν, η ισραηλινή κυβέρνηση δεν είναι έτοιμη να ξεκινήσει μια νέα πρωτοβουλία. Ο ισραηλινός λαός είναι, δικαιολογημένα, εξοργισμένος με τις νέες επιθέσεις με βαλλιστικούς πυραύλους στο έδαφός του, παρά την ισραηλινή αποχώρηση από τον Λίβανο. Έχουν επίσης κουραστεί από τον πρόσφατο πόλεμο εκεί. Εκτός αυτού, θα μπορούσαν εύλογα να ισχυριστούν ότι δεν είχαν απέναντί τους κάποιο συνομιλητή. Η Χαμάς δεν αναγνωρίζει το Ισραήλ, κάτι που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για το Ισραήλ προκειμένου να διεξαγάγει συζητήσεις με την Παλαιστινιακή Αρχή.

Ωστόσο, αυτό μπορεί να αλλάξει. Πρώτα απ' όλα, ελπίζουμε ότι σύντομα θα έχουμε επιτέλους μια Παλαιστινιακή κυβέρνηση εθνικής ενότητας.

Είναι σαφές, κυρίες και κύριοι, ότι τα δύο μέρη μπορούν να προχωρήσουν από μόνα τους. Το κουαρτέτο πρέπει φυσικά να συνεχίσει τις προσπάθειές του. Εντούτοις, η περιφερειακή κυριότητα είναι ουσιαστικής σημασίας. Επομένως, θα πρέπει να στραφούμε προς τις πιο μετριοπαθείς χώρες της Αιγύπτου και Ιορδανίας.

Η ΕΕ και τα αραβικά κράτη πρέπει, όπως είπα, να διαδραματίσουν έναν προεξάρχοντα ρόλο στην ανάληψη της πρωτοβουλίας αυτής.

Η ΕΕ θεωρείται επί του παρόντος από τον αραβικό κόσμο ως πιο αμερόληπτη από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι τελευταίες βρίσκονται σε τέλμα στο Ιράκ και θεωρούνται ως περισσότερο προσκείμενες προς το Ισραήλ.

Επομένως, καλούμαστε να διαδραματίσουμε ρόλο στην περιοχή. Πρέπει επίσης να σταθούμε στο ύψος της πρόκλησης.

Αναπτύσσοντας μια νέα πρωτοβουλία πρέπει να μεριμνήσουμε για την αποκατάσταση της εξουσίας της Παλαιστινιακής κυβέρνησης και για την αναβίωση της Παλαιστινιακής οικονομίας.

Η κατάσταση στη Γάζα και στη Δυτική Όχθη παραμένει ζοφερή. Σήμερα, αντιμετωπίζουμε μια πραγματική απειλή εμφύλιου πολέμου. Η έναρξη της δεύτερης ιντιφάντα τον Σεπτέμβριο του 2000 σηματοδότησε μια οικονομική ύφεση και η κατάσταση βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση από τότε. Η υψηλή πυκνότητα του πληθυσμού, η περιορισμένη χερσαία πρόσβαση και οι αυστηροί εσωτερικοί και εξωτερικοί έλεγχοι διατηρούν ζοφερές τις οικονομικές συνθήκες στη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη.

Με τον σχηματισμό της Κυβέρνησης εθνικής ενότητας, ο οικονομικός και διπλωματικός αποκλεισμός της Παλαιστινιακής Αρχής πρέπει να αρθεί.

Θα πρέπει επίσης να διευκολύνουμε μια συμφωνία, η οποία να περιλαμβάνει την άμεση ανταλλαγή των κρατουμένων, την κατάπαυση του πυρός και την επανέναρξη των μεταφορών φορολογικών εσόδων στην Παλαιστινιακή Αρχή.

Ο τελικός μας στόχος θα πρέπει να είναι η δημιουργία ενός ανεξάρτητου και βιώσιμου Παλαιστινιακού κράτους δίπλα στο Ισραήλ, με φιλικές σχέσεις μεταξύ τους. Χρειαζόμαστε σαφήνεια στο Παλαιστινιακό ζήτημα. Είναι απαραίτητη μια αποσαφήνιση των προοπτικών για τη δημιουργία ενός Παλαιστινιακού κράτους ίσως μέσω μιας καταληκτικής προθεσμίας. Η παρούσα Αρχή έχει πλέον ξεπεράσει την χρησιμότητά της. Η εγκαθίδρυση ενός Παλαιστινιακού κράτους θα στείλει επίσης ένα σαφές πολιτικό μήνυμα.

Παράλληλα, πρέπει να πράξουμε ότι είναι δυνατό προκειμένου να ενισχύσουμε τον Πρόεδρο Αμπάς. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο μέσω της εδραίωσης της πολιτικής του νομιμότητας. Η αναπτυξιακή βοήθεια θα είναι ζωτικής σημασίας και η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι που θα αναλάβει τον ρόλο αυτό, καθώς αποτελεί τον ισχυρότερο δωρητή της περιοχής.

Κατ' αυτόν τον τρόπο θα αποφύγουμε το δίλημμα που περιέγραψε κάποτε ένας Παλαιστίνιος διπλωμάτης και σας παραθέτω: «...το βασανιστικό δίλημμα της Μέσης Ανατολής είναι το εξής: είτε έχουμε έναν παραπάνω λαό, είτε ένα λιγότερο κράτος...».

Εξοχότητες,

Κυρίες και κύριοι,

Επιτρέψτε μου να στραφώ εν συντομία στο Ιράκ. Αυτή την εβδομάδα ο φόρος αίματος των Αμερικανών ανήλθε στους 2.844, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι τεράστιες ιρακινές απώλειες. Πρέπει να παραδεχτούμε ότι είναι περιορισμένη η προοπτική ορατής προόδου. Ο πόλεμος έχει πλέον κρατήσει 44 μήνες, δηλαδή όσο και η περίοδος μεταξύ της επίθεσης στο Περλ Χάρμπορ και του τέλους του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Αν συνεχιστεί η κατάσταση, ενδέχεται να έχει σοβαρές συνέπειες για την περιφερειακή σταθερότητα. Υπάρχουν πολλές φωνές που

παραπέμπουν στη γέννηση του Ιράκ το 1921, όταν ο Ουίνστον Τσόρτσιλ, ως Υφυπουργός των Αποικιών των Βρετανών, ανέλαβε την αποστολή να διαμελίσει την ηττηθείσα Οθωμανική Αυτοκρατορία και λέγεται ότι χάραξε τα σύνορα επί χάρτου. Προσπαθώντας να οριοθετήσει τις περιοχές που περιείχαν, ή που υπέθετε ότι περιείχαν, πετρελαϊκά κοιτάσματα.

Έκτοτε, ή τουλάχιστον έτσι λέγεται, οι Σιίτες του Νότου, οι Σουνίτες στη μέση και οι Κούρδοι στο Βορρά, κρατήθηκαν ενωμένοι από μια διαδοχή περισσότερο ή λιγότερο καταπιεστικών καθεστώτων.

Γίνεται λόγος σε ορισμένους κύκλους για τη δυνατότητα μιας ντε φάκτο διάσπασης του Ιράκ σε τρία κομμάτια. Ωστόσο, η διεθνής κοινότητα είναι κάθετη ως προς την διατήρηση της ακεραιότητάς του. Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να τονίζω ότι η Ελλάδα, και η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι προσηλωμένες στην εδαφική ακεραιότητα του Ιράκ.

Το μέλλον προοιωνίζεται δύσκολο. Όσον αφορά την παρουσία των Αμερικανών στη περιοχή, οι εικασίες έχουν σχηματοποιηθεί σε τέσσερα σενάρια: ανάπτυξη περισσότερων στρατευμάτων, ολοκληρωτική αποχώρηση, σταδιακή αποχώρηση. Τέλος, μια επ' αόριστον παραμονή ή όπως εύστοχα διατυπώθηκε: “go big, go long or go home”.

Ο Βρετανός Πρωθυπουργός σε ομιλία του την 13η Νοεμβρίου μίλησε επίσης για τη συγκέντρωση όλων των μερών εκ νέου, για την ανάπτυξη των ικανοτήτων της ιρακινής κυβέρνησης και της κάλυψης τυχόν κενών ως προς την εκπαίδευση, τον εξοπλισμό, τη διοίκηση και τον έλεγχο των ενόπλων δυνάμεων του Ιράκ. Σχετικά με συμμετοχή και άλλων δυνάμεων στην εξεύρεση λύσης, δήλωσε χαρακτηριστικά ότι, και παραθέτω, «...ένα μείζον κομμάτι της απάντησης για το Ιράκ, δεν βρίσκεται στο ίδιο το Ιράκ, αλλά εκτός αυτού...».

Η άποψη της Ελλάδας είναι ότι όλα τα μέτρα που στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών και στην κατανόηση μεταξύ των διαφορετικών θρησκευτικών και εθνοτικών οντοτήτων του Ιράκ είναι ευπρόσδεκτα.

Θεωρούμε ότι είναι επίσης ευπρόσδεκτη μια διεθνής συνδιάσκεψη στο Ιράκ. Ένα παρόμοιο πείραμα είχαμε στο Αφγανιστάν, το οποίο θεωρήθηκε εξίσου επιτυχές. Αυτή η συνδιάσκεψη θα πρέπει να προσκαλέσει όλους τους δρώντες της περιοχής να συμμετάσχουν, συμπεριλαμβανομένου του Ιράν και της Συρίας.

Η Ελλάδα πιστεύει ότι η εξάρτηση από την ένοπλη βία έχει και τα όριά της, τόσο χρονικά και ως προς την αποτελεσματικότητά της.

Τέλος, πιστεύουμε ότι η προώθηση της δημοκρατίας, αν και αξιόλογος στόχος, δυστυχώς δεν μπορεί να αποτελεί ταυτόχρονα και το μέσο και το σκοπό. Ο Ρίτσαρντ Περλ ορθά τόνισε ότι : «...Στη Μέση Ανατολή, η δημοκρατικοποίηση δεν σημαίνει την προκήρυξη άμεσων εκλογών και κατόπιν, να υποστούμε οτιδήποτε επακολουθήσει...».

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πιστεύουμε στην συνέργεια όλων των εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων για τη διασφάλιση του μέλλοντος του Ιράκ. Η επίλυση του Παλαιστινιακού προβλήματος και καλύτερες σχέσεις με τη Συρία και το Ιράν

μπορούν να συμβάλουν στην σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή, συμπεριλαμβανομένου του Ιράκ.

Εξοχότητες,

Κυρίες και κύριοι,

Επιτρέψτε μου τώρα να σας πω λίγα λόγια για το Ιράν.

Πρώτον, κινδυνεύοντας να επαναλάβω κάτι ήδη προφανές, επιτρέψτε μου να πω ότι η διάδοση των πυρηνικών στην ευρύτερη περιοχή δεν είναι ευπρόσδεκτη, οποιαδήποτε κι αν είναι η χώρα στην ευρύτερη περιοχή που διαβεί το πυρηνικό κατώφλι. Δεν μπορεί κανείς παρά να υποθέσει ποια θα είναι η αντίδραση των υπολοίπων περιφερειακών δυνάμεων προς το Ιράν, εάν δηλώσει ότι κατέχει πυρηνικά όπλα. Οποιαδήποτε τέτοια εξέλιξη θα αυξήσει τα διακυβεύματα, θα αποσταθεροποιήσει την περιοχή και θα αναστατώσει δραματικά τον συσχετισμό ισχύος στην περιοχή.

Έχω ήδη τονίσει ότι εμείς οι Έλληνες αποκτήσαμε, πολλούς αιώνες πριν και με σκληρό τρόπο, μια εις βάθος γνώση ως προς τη γεωπολιτική της περιοχής. Αυτή η γνώση υποδεικνύει ότι δεν είναι φρόνιμο ούτε καλό να αγνοούμε το Ιράν.

Βεβαίως, το Ιράν δεν βοηθά τον εαυτό του, με τους ηγέτες του να προβαίνουν συχνά σε προκλητικές δηλώσεις και με τον τρόπο με τον οποίο προωθεί το πυρηνικό του πρόγραμμα. Οι ιρανικές αρχές εμφανίζονται να αγνοούν σε μεγάλο βαθμό τις εκκλήσεις της διεθνούς κοινότητας για συνεργασία. Το Ιράν έχει επίσης επικριθεί συχνά για τις πολιτικές του στο Λίβανο και το Ιράκ.

Φυσικά, η πολιτεία του Ιράν, χάριν ασφάλειας, είναι σε μεγάλο βαθμό προϊόν των ίδιων του των ιδεολογικών και θρησκευτικών αντιλήψεων. Αυτό προφανώς ικανοποιεί κάποιους και δυσαρεστεί κάποιους άλλους. Η πολιτική στάση του Ιράν είναι, υποπτεύομαι, το αποτέλεσμα μιας περιέργης συνέργειας: ένα αίσθημα της αυξανόμενης σημασίας του στην περιοχή, συνοδευόμενο από μια αίσθηση απομόνωσης, ακόμη και απόρριψης, από ένα μεγάλο μέρος της διεθνούς κοινότητας.

Η αυξανόμενη σημασία του Ιράν έχει επιβεβαιωθεί πολύ. Και το Ιράκ και το Αφγανιστάν έχουν σταματήσει να αποτελούν προβλήματα για την ασφάλεια του Ιράν. Οι σχέσεις του με τη Συρία και τη Ρωσία είναι καλές και δεν υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα που να επισκιάζει τις σχέσεις του με την Τουρκία. Όπως διατυπώθηκε εύστοχα: «...η δυναμική των σχέσεων του Ιράν με τις γείτονες χώρες του συμβάλουν στην εξήγηση των λόγων για τους οποίους το Ιράν νιώθει ικανό να αντιστέκεται στις δυτικές πιέσεις...».

Κυρίες και κύριοι,

Είτε μας αρέσει είτε όχι, το Ιράν είναι ένας παράγοντας κλειδί για το μέλλον του Ιράκ. Είναι επίσης ένας κρίσιμος παράγοντας για την συνολική σταθερότητα στην περιοχή.

Το ερώτημα είναι το εξής: είναι πράγματι ασυμβίβαστα τα συμφέροντα της διεθνούς κοινότητας με αυτά του Ιράν;

Πριν απαντηθεί το ερώτημα αυτό, ας εξετάσουμε τις προτεραιότητες της κάθε πλευράς.

Η διεθνής κοινότητα ενδιαφέρεται για την απρόσκοπτη διοχέτευση ενέργειας προς τις αγορές της. Το Ιράν ενδιαφέρεται να παράσχει την ενέργεια αυτή.

Η διεθνής κοινότητα θέλει να διατηρήσει τα υφιστάμενα σύνορα στην περιοχή. Το Ιράν δεν προσπαθεί να τα αλλάξει ούτε και εκφράζει την επιθυμία να το κάνει στο μέλλον.

Η διεθνή κοινότητα θέλει ένα ειρηνικό και ενωμένο Ιράκ. Ένα τέτοιο Ιράκ δεν αποτελεί απειλή για το Ιράν. Η επιρροή του στη σιιτική κοινότητα του Ιράκ, αποτελεί σημαντικό δεσμό με τη χώρα αυτή.

Εν ολίγοις, υπάρχουν περισσότερα εν δυνάμει κοινά στοιχεία παρά διαφορές μεταξύ της διεθνούς κοινότητας και του Ιράν.

Αν το Ιράν συνεργαστεί με τη διεθνή κοινότητα ως προς το πυρηνικό του πρόγραμμα, και εάν αναγνωρίσει εν τέλει το δικαίωμα ύπαρξης του κράτους του Ισραήλ, οι δύο κύριοι φραγμοί για να λάβει τη θέση που του ανήκει στο διεθνές στερέωμα θα έχουν ήδη αρθεί.

Γι' αυτό, είναι τόσο κρίσιμη η ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή. Θα αλλάξει τη δυναμική των σχέσεων σε ολόκληρη την περιοχή.

Η στάση του Ιράν έναντι του Ισραήλ, για παράδειγμα, θα παραμείνει η ίδια στον απόηχο μιας επίλυσης της Ισραηλο-αραβικής διένεξης;

Μπορεί να παραμείνει η ίδια ακόμη κι όταν όλα τα αραβικά κράτη αναγνωρίσουν εν τέλει το Ισραήλ;

Η παρούσα επιχειρηματολογία του Ιράν βασίζεται στην ανάλυση της παρούσας κατάστασης στην Μέση Ανατολή. Όταν αλλάξει αυτό, περιμένω να αλλάξει η ανάλυση εκ μέρους του Ιράν κι επομένως και οι θέσεις του.

Εξοχότητες,

Κυρίες και κύριοι,

Στην ομιλία μου σήμερα, περιορίστηκα σε τέσσερα ζητήματα, τα οποία κατά τη γνώμη μου αποτελούν τον πυρήνα του ευρύτερου πάζλ της ασφάλειας στην Μέση Ανατολή: το πρόβλημα Λίβανος-Συρία-Χεζμπολλάχ-Ισραήλ, το παλαιστινιακό ζήτημα, το μέλλον του Ιράκ και η θέση του Ιράν.

Έχω ήδη δηλώσει την ακράδαντή μου πεποίθηση ότι αυτά τα προβλήματα είναι ευρέως διασυνδεδεμένα. Η επιδείνωση του ενός, συνήθως επιφέρει επιδείνωση των προοπτικών επίλυσης των υπολοίπων.

Ωστόσο, η επίλυση ενός μόνο προβλήματος μπορεί να προκαλέσει ένα θετικό φαινόμενο ντόμινο για τα υπόλοιπα.

Η επίλυση της σύγκρουσης αυτής θα απαλύνει τις εντάσεις σε ολόκληρη τη Μέση Ανατολή και μεταξύ του μουσουλμανικού κόσμου και της Δύσης, γενικότερα.

Θα προλειάνει το έδαφος για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ του Ισραήλ και του Λιβάνου και του Ισραήλ και της Συρίας – ιδίως εάν επιστραφούν τα υψώματα του Γκολάν, στον απόηχο μιας διευθέτησης μεταξύ της Συρίας και του Ισραήλ.

Θα παροτρύνει το Ιράν να υιοθετήσει μια πιο μετριοπαθή στάση έναντι των ΗΠΑ – ιδίως εάν οι τελευταίες συμβάλουν ενεργά στην εξεύρεση μιας λύσης.

Ένα τέτοιου είδους ντόμινο μπορεί επίσης να προκληθεί, σε μικρότερο βαθμό, χάρη στην επίλυση άλλων ζητημάτων, ιδιαίτερα του προβλήματος του Ιράκ, και βεβαίως, του ζητήματος του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν.

Κυρίες και κύριοι,

Βρισκόμαστε, όπως είπαμε, σε σταυροδρόμι.

Ωστόσο, η στασιμότητα μπορεί μόνο να δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα στην περιοχή.

Έχει έρθει η κατάλληλη ώρα για δράση.

Είδαμε και στο παρελθόν πως η συντονισμένη δράση μπορεί να αποφέρει αποτελέσματα.

Όπως είπε ο ιστορικός Αλμπέρ Χουρανί: «...αυτός που κυβερνά στην Εγγύς Ανατολή, κυβερνά τον κόσμο. Κι αυτός που έχει συμφέροντα στον κόσμο, είναι αναγκασμένος να ασχολείται με την Εγγύς Ανατολή...».

Νομίζω ότι η προσπάθεια να κυβερνάς τον κόσμο, κυβερνώντας τη Μέση Ανατολή, μπορεί μόνο να φέρει την καταστροφή.

Αλλά πιστεύω σθεναρά ότι όποιος έχει συμφέροντα στον κόσμο, είναι αναγκασμένος να ασχολείται με την Μέση Ανατολή.

Χρειάζεται να καταλάβουμε ότι τα προβλήματά της δεν εξελίσσονται χωριστά το ένα από το άλλο. Αντιθέτως, όσο περισσότερο καταλάβουμε τη διασύνδεσή τους, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να τα επιλύσουμε.

Για τον λόγο αυτό, χρειάζεται, πιστεύω, να προωθηθούν, αν όχι ταυτόχρονα, τουλάχιστον σε παράλληλες τροχιές μεταξύ τους.

Έχει έρθει η ώρα να αναλάβει δράση η Ευρώπη.

Η Ευρώπη, όπως σας είπα, θεωρείται σήμερα από όλους ως ένας αμερόληπτος και ειλικρινής παράγοντας στις διεθνείς υποθέσεις.

Η Ελλάδα είναι η ευρωπαϊκή χώρα που βρίσκεται εγγύτερα στην Μέση Ανατολή. Είναι η χώρα που βρίσκεται εγγύτερα στις πιο σημαντικές περιοχές από απόψεως ασφάλειας.

Η Ελλάδα έχει μια μακρά ιστορία επαφών με τον αραβικό κόσμο και με το Ιράν.

Κατανοεί εις βάθος τον μουσουλμανικό κόσμο.

Στο πλαίσιο της Ευρώπης, όπου ανήκουμε, έχουμε πολλά να πούμε και ακόμη περισσότερα να κάνουμε.

Σας ευχαριστώ.